

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

LAS DUGAS CARAS D' UN LLUIS Ó UN DIUMENGE APROFITAT

EL DEMATÍ:

A la professó de la Inmaculada.

EL VESPRE:

Al foyer del «Edén-Concert».

CRONICA

NINGÚ á Barcelona, ni en els c rculs, ni en els caf s, ni en las tertulias domésticas, ha sentit discutir sobre 'l dogma de la Inmaculada, es   dir: sobre si la Verge al concebir va incorre   no en la condemna fulminada sobre totas las fillas d' Eva, al ser expulsada aquesta bona senyora del Paradís terrenal.

Y es que las qüestions teol gicas qu' en altres temps apassionavan   las multituds y provocavan cismas espantosos y algunas vegadas fins encenian enconadas guerras civils y conflictes internacionals, avuy, en pl  sigle de las llums y del progrés, han perdut tota la seva virulencia. Els creyents   tota proba admeten de pl  'ls dogmas que se 'ls imposan; els de f  tebia no 'ls creuen ni 'ls deixan de creure, mirantlos ab la m s completa indiferencia; els incrèduls no 's prenen ni tan sols la pena de discutirlos. Ha mort, per fortuna, aquell esperit intolerant, prenyat de odis y rencors que per meras qüestions de consciència individual, en nom dels interessos del cel convertian la terra en un infern. La cultura, mare de la tolerancia, y la tolerancia engendradora del lliure examen, han acabat ab tots aquells horrors. L' home   la institució que avuy alsessin bandera ab el lema anacrònic de «A creure     morir», serian mirats com uns perturbadors de la pau pública, com els enemichs m s bestials de la llibertat humana y del progrés social.

Y no obstant, hi ha encare avuy qui sospira per aquells temps de dominació teol gica; qui tancant els ulls   la brillant evidència del progrés modern, se neguiteja y voldria parar el seu curs y ferlo retrocedir al seu arbitre.

Empresa temeraria contra las lleys de la naturalesa, com ho fora la de voler fer recular als rius que baixan de la montanya... Empresa insensata, que troba 'ls seus agents més actius, precisament, en els pobles més endarrerits, en els pobles més necessitats de impulsos progressius, per haver sigut els que més temps permanesqueren adormits y amodorrats en brassos de las vellas intolerancias.

D' aquí la manya que 's donan en aprofitar totas las ocasions pera barrejar lo etern ab lo temporal, lo religiós ab lo profà, lo espiritual ab lo polític. De aquí 'ls seus afanys de dominació tant més posats en evidència, quants més esforços realisan pera cubrirlos ab el mantell de la pietat religiosa. De aquí, també, que la seva obra farisaica resulta las m s de las vegadas contraproduhent, engendrant per cada adhesió que obtenen, cent incrèduls. Y hi ha que contar adem s que no totas las adhesi ns son sinceras y lleals, puig las m s de las vegadas resultan hipòcritas essent degudas als estímuls de la conveniencia, en lo que aquesta conveniencia t  de m s materialista y repugnant.

Aix  ja no son conquestas aq istadas   la causa de la pietat, sino verdaderas y monstruosas profanacions del sentiment religiós.

•••

El Congrés de las associacions marianas celebrat aquests días   Barcelona, contrasta tristement ab els Congressos d' ordre científic que solen celebrarse actualment en totas las ciutats civilizadas. Si 's tractava únicament en ell de cantar las glories de la Verge inmaculada hauria tingut el seu lloch de reunió apropiat en la Catedral   en qualsevol de

las moltas y espayosas iglesias ab que conta Barcelona. Pero no era precisament aquest el f  dels congressistas, per m s que sigués el pretext de la seva Assamblea. Desde las primeras sessions ho donaren   con ixer y clarament ho proclamaren en totas las successivas: el seu f  no es religiós, sino social y polític. El seu objecte no es m stic, sino de dominació temporal. Utilisan lo religiós com una forsa positiva que 'ls permet sumar d' elements d cils, que d' altra manera no estarian ab ells. Aspiran   formar la seva conjunció, 'l seu bloch, per oposarlo   altres conjunci ns,   altres blochs m s   menos temibles, m s   menos contraris als seus designis dominadors. Pretenen fer de la religió, patrimoni exclusiu de las  nimas puras, una bandera política de combat.

!Y parlan de la Verge *inmaculada!*

Del progrés polític conquistat ab la sanch de las generacions lliberals en lluyta contra l' absolutisme, pretenen, ells que tant l' odian, aprofitarne tots els medis. La llibertat d' associació, la llibertat de reunió, la llibertat de manifestació, la llibertat de la premsa, la llibertat d' ensenyansa... es   dir totas las llibertats. Totas las llibertats com   medi de acabar ab la llibertat mateixa. May ab més oportunitat haurà tingut aplicació la m xima jesuítica: «El f  justifica 'ls medis.»

Fidels   tal divisa 's mostran incansables en la seva acció. No acabariam may si haviam d' enumerar totas las gesti ns que han practicat, totas las pressi ns que han exercit aquests días pera donar reals   las distintas manifestacions que tenian projectadas: al Congrés del Palau de Bellas Arts,   la professó y   las lluminarias del diumenje.

No s' han refiat de la expontaneitat de aquest sentiment religiós que consideran tan viu en el nostre poble, si no que han hagut de posar en joch las recomenacions, els estímuls, las promesas, y en alguns cassos fins las amenassas... !Es tant trist perdre 'l p  de la familia, quan per sostenirlo no s' ha de fer més que penjarse un escapulari al coll, y unirse   la remada dels devots, mascullant de bona   mala gana el sant rosari   el «*rica l' infernal*»

!Oh, miseria humanal... A quins extrems han de acudir els que ofereixen   la divinitat com un tribut sagrat el fruyt de aquestas indignas imposicions!...

Pero aixís y tot  es tan gran l' espectacle del diumenje que justifiqui las alegrias dels seus organitzadors?

Per una ciutat de 600 mil  nimas, y contant ab que no eran tots barcelonins els que assistiren   la manifestació  qu  significa ni què representa aquell concurs, compost, segons els seus datos de unas 13 mil donas y uns 11 mil homes, en un acte per la celebració del qual varen fer, segóns ells mateixos reconeixen un verdader *va y tot?*

Si 's proposavan contar las sevas forsas, per contadas las donguin enhorabona, com per contadas las tenen també els qu' estan en el deber de combatrelas en nom del progrés modern, sempre que l' ocasió s' presenti, llealment y cara   cara, all  ahont els pobles civilizados dirimeixin las sevas diferencias, es   dir en els comicis.

Precisament constituheix una garantía de la seguretat absoluta que té 'l poble de Barcelona en la seva prepotencia, la hermosa serenitat ab que va veure diumenje la manifestació ultramontana. Ni 'l més petit incident va perturbarla. Pogueren els manifestants ocupar per espay de dugas horas y mitja els carrers més c ntrichs de la ciutat, sense trobar en el seu camí ni 'l més petit obstacle. Pogueren ser

objecte de una especie de privilegi de las autoritats que 'ls permeteren treure pendons y símbols y seguir el seu curs cantant lo que tinguessin per convenient, el mateix dia en que un' altra manifestació de condol y de protesta per l' afrentós atentat del carrer de Fernando, era objecte de tota mena de restriccions...

AL SALÓ DE CENT
UNA MOCIÓ IMPORTANT

—Senyors: Donadas las circunstancias que pesan sobre Barcelona, crech que 'l Municipi hauria de contribuir á aixecar l' esperit públich celebrant un bon tiberi, ¡que ja fa al menos quinze días que no n' hem fet cap!...

El poble de Barcelona es generós porque 's considera fort.

Y 'l poble de Barcelona es tolerant porque está ben segur de la victoria.

Per donar forma concreta á la seguretat que alenta de que 'l progrés á que rendeix culte conscient y no dogmátich, no sufrirá per aquesta causa ni per res, el menor entorpiment, puig es lley universal del mon civilisat, li basta dir:

—Católichs: pregueu y sereu respectats! Clericals: llyuteu y sereu vensuts!

P. DEL O.

UN DE TANTS

¿Preguntan per qué en Pablito, parroquiá constant del *Edén Concert* y entussiasta admirador de la «Bella Chelito», la «Bella Belén», la «Bella Romero» y demés bellas conegudas, va assistir el passat diumenje á la professó dels *marianos*?

Es la historia més senzilla del món; tan senzilla, qu' en menos temps del que éll necessita pera tirar el barret al escenari del *Edén* va á quedar completament explicada.

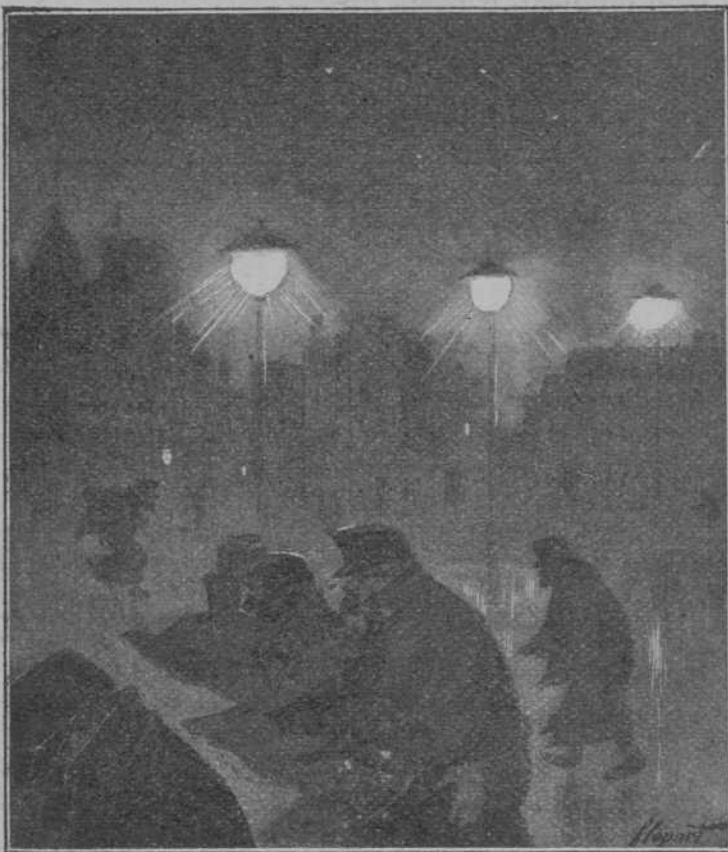
En Pablito estima. Es á dir, estima... Donguem á las cosas el verdader nom, y ja que fem historia y nó novela, no comensem per falsificar els sentiments.

En Pablito vol á una noya, filla única y hereva de don Segimón Prats, acreditat fabricant de gafets

y gafetas y vocal d' una infinitat d' associacions purament religiosas.

Y la vol—entre nosaltres ja 's pot dir—més que per la seva cara, qu' en realitat deixa bastant que

INDAGACIONS RESERVADAS

—Compañeros, no badar y abrir mucho la pupila, que el que logre encontrar algo, pescará una buena anguila.

SOTA ZERO

—Si es servit, la cerilla.
—Estich tan balb, que no la puch agafar. ¿Voleu fer el favor de pujármela vos mateix fins al quint pis?

desitjar, pel seu magnífich dot que, segons notícias que l' espavilat xicot sab per part certa, ascendeix á una barbaritat de mils duros.

Pero ell no té un céntim, y d' aquí neixen totes las contrarietats que l' elegant Pablito sofreix en la seva ja llarga campanya amorosa.

Fins ara pot dirse que ho havia probat tot.

Cartas á l' Amelia—aixís se nomena la filla de don Segimón—participantli que per ella estava disposat á arribar fins al sacrifici.

Intervencions oficiosas d' amichs de la familia, que treballavan al fabricant de gafets y gafetas, ponderantli 'l formidable carinyo que 'n Pablito sentia per la noya y 'ls torments que l' infelís passava al veure que no la podia obtenir.

Abordatges directes del jove á don Segimón, en els quals el galán enamorat, després de pintar el seu amor ab els colors més valents de la paleta retórica, parlava d' esperansas frustradas, de cors desgarrats, de desesperació, de suicidi...

A don Segimón lo mateix que si li enrahonessin en grech. Sabia de bona tinta que 'l fogós pretendent no tenia un céntim, y davant d' aquesta rahó, per ell de moltíssim pes, de tot alló dels cors desgarrats, de las esperansas frustradas, dels torments y de las desesperacions se 'n hi endonava tres pitos.

—¡Romansos, romansos!—exclamava ficantse las mans á las butxacas, com si temés qu' escoltant aquellas sentimentals explicacions se li hagués esgarrat alguna cosa:—Molta labia; pero cap diner... No 'm convé á mí un gendre aixís.

En vá l' Amelia, que, en honor de la veritat sigui dit, hi estava regularment engrescada, tractava de defensarlo sempre que l' ocasió li semblava oportuna: el vell s' havia atrinxerat darrera de la seva negativa, y no hi havia argument ni consideració que de ferlo variar fos capás.

—¿Veü?—li deya devegadas la ignocenta pubilla:—Avuy, quan he sortit ab la minyona, he trobat en Pablito al tranvía, y 'ns ha pagat el passatge.

—¡Vaya un sacrifici!—contestava don Segimón:—No hauria faltat més sinó que vosaltras li haguessiu pagat á n' ell.

Passats alguns días tornava la noya á la carga.

—¡Repari, papá, ab motiu de ser el meu sant que ram més hermós m' ha enviat en Pablito!

—¡Y tall... Dugas pessetas de gasto, y bon profit.

Ja 'l xicot, qu' estava perfectament al corrent d' aquestas desencoratjadoras indirectas, comensava á sospitar si á la fi 's veuria obligat á aixecar el siti y abandonar el camp, quan l' anunci de la professó en honor de la Puríssima vingué á fer reverdir las sevas marcidas esperansas.

Una bona senyora, molt coneguda de don Segimón y que sempre ha mostrat per en Pablito afecció tendríssima, va cuydarse de obrir els ulls al pobre enamorat.

—Suposo que ja sab lo que passa—va dirli:—Si no aprofita l' ocasió que ara se li presenta, ja pot despedirse de l' Amelia per in *saecula saeculorum*.

Calculin en Pablito, al sentir aixó, quinas orellas degué parar.

—¿De quina ocasió parla?—preguntá, menjantse ab la vista á la seva consellera.

—Diumenje ha d' haverhi una gran professó. Totes las personas piadosas tenen interés en que l' acte sigui brillant y imponent, y una de las que més treballan per' obtenir aquest resultat es don Segimón, el seu sogre... Sembla que hi ha una lluyta tremenda. Els volterians fan tots els esforços imaginables perque la festa fracassi, y 'ls nostres, com es natural, remouhen cel y terra pera assegurar l' éxit

de la gran manifestació religiosa. Reclutar, donchs, un adepte, conquistar un nou concurrent pera la professó es avuy un triunfo inapreciable. Cada vegada que un individu de la comissió organitzadora porta un nou nom pera afegir á la llista, el palau episcopal ressona als aplausos que allí esclatan... ¿Ha comprés l' idea?

—Crech que sí, —murmurá en Pablito, tremolant de felicitat:—Vosté suposa que, essent don Segimón de la Junta...

—Aixó mateix...

—Si jo li envió el meu nom y 'l diumenge vaig á la professó, l' home...

—¡Justa la fustal! L' home s' eternirà y quan, dintre d' uns quants díes vosté torni á repetir la demanda, no tindrà cor per dirli que no.—

Aquí tenen relatada ab escrupulosa fidelitat tota la historia, y vels aquí perque un jove tan poch ortodoxo com el nostre protagonista va passejarse l' altre día per aquests carrers de Deu, tan serio y tan tibet, portant, per primera vegada á la vida, escapularis.

Pero ara... que fassi 'l cap viu don Segimón y que 's determini aviat, perque en Pablito está acabant la paciència y per ell l' anada á la professó dels *marianos* es ja l' última proba.

De no decidirse 'l fabricant de gafets y gafetas á concedirli en un plasso breu la mà de la seva filla, en Pablito no 's deixa pendre més el pèl.

Ben categòricament ho manifestá á un amich de confiança al acabarse la professó.

—Si per tot lo que falta d' aquest any don Segi-

A LA GALERÍA DEL «ALCAZAR ESPAÑOL»

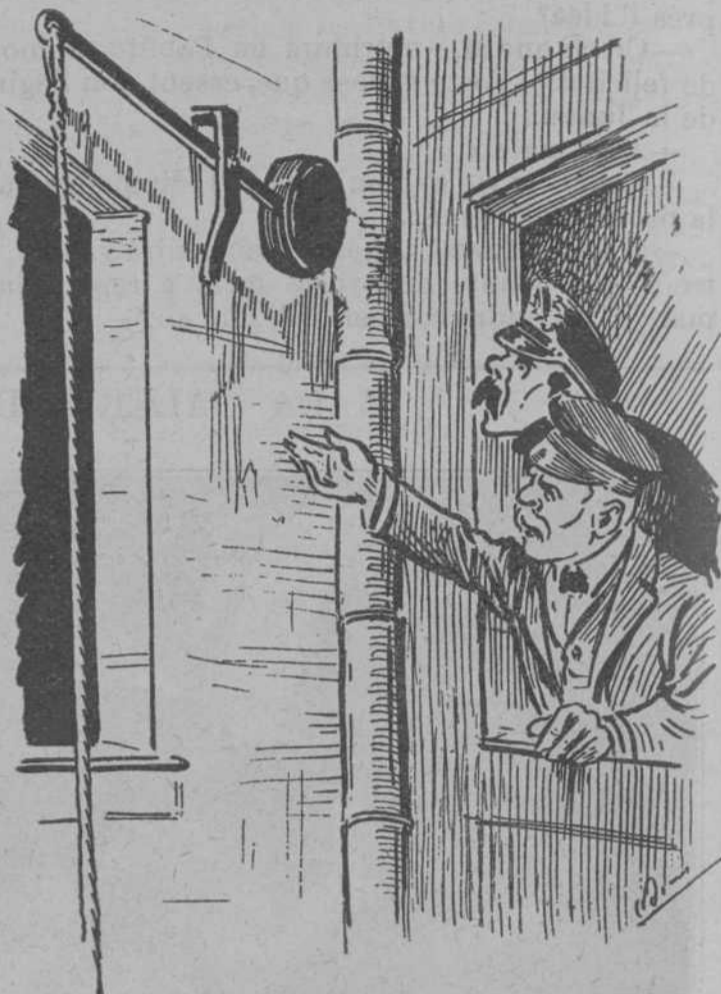
—¿Sabs que treballa molt bé aquesta mossa?

—Donchs, mira; quan venfa á la frábica, van haver de despatxarla perque treballava molt malament.

UNA BROMA PESADA

—¿Qué faría vosté si ara jo li digués que al cel-obert de casa hi ha una bomba?
—!!!Vamos á verla!!!

—Aquí la té. ¿Veu com no l' he enganyat?

món no 'm dona la noya... y 'l dot—qu' es per lo que 's fa la festa—'m faig immediatament soci de la «Fraternitat Republicana,» y 'l día que 'n Bula y en Puig d' Asprer hajin de publicar qualsevol protesta revolucionaria la primera firma que figurará en el document será la meva.

A. MARCH

Amor, sols á tu 't busco...!

Avuy tot me sonriu: gloria, fortuna,
joventut envejada,
companys que crech fidels, fácils amigas,
tot quant l' home ambiciona vé á cercarme,
y com més posseheixo més m' adono
que no val lo que tinch, lo que 'm fa falta.
Jo no sé 'l qu' es amor, qu' era mentida
lo que he sentit fias ara;
l' aygua térbola, 'l llot, m' inspira fástich
y tinch sed d' estimar, la sed m' escanya!

Sento afany d' adorarte, dona pura!
Tinch desitj de als teus peus ajonollarme,
y ab l' alé immaculat de ta ignoscencia,
ab la teva virtut de dona honrada,
ab els besos puríssims de tos llabis,
del meu negre passat purificarme!

Vull morir-me d' amor en els teus brassos!
Sense aquesta esperansa,
cobart per acabar d' un cop mas penas,
que 'm mati la nostalgia...

¿Compréns, per qué en la vida tot me sobra
si un xich d' amor me falta?

¿Tot lo que tinch, qué val, qué significa
si lo que mes desitjo no pot dar-me...?

Llensant els meus diners, donas hermosas
vindrán á acariciarme adelaradas;
Llensant els meus petons, sols tú vindrías
á acariciarme ab la ánima...

Jo no 'n vull pas de goig ab bordelleras;
vull caricias de dona enamorada,
que 'm dongui per amor, lo que no 's compra
ab un grapat de plata...!

No ambiciono res més; gloria, fortuna,
tot en el món me sobra y tot me falta
si no puch beure amor en els teus llabis
quan avuy d' estimar la sed m' escanya.

E. JUST Y PASTOR

FORATS

Las personas curiosas—no en el sentit de la llimpiesa, sinó en el de la tafanería—que desitjin saber quants pals hi havia en el memorable envelat que durant las més memorables festas de la Mercé va aixecarse á la Gran-Vía, tocant al passeig de Gracia, no han de fer més que pendre's la molestia d' arribarse al lloch d' autos y contar els sots que 'ls referits pals hi han deixat.

Als esperits cándits y optimistas, que de bona fé creuhen en totas aquestas falornias de «administració municipal, comissió d' Ensanxe, inspecció de obras, oficina de vialitat y ornato» y demés expressions buydas del vocabulari de la Casa Gran, la noticia 'ls semblará potser inverossímil; pero als que coneixen el panyo y saben cómo las gastan lo mateix

els nostres edils que 'ls paràsits que 'n aquell inmens hospici tenen menjadora y alberch, ja no els vindrà tan de nou.

Dupto que lo que passa á Barcelona passi en cap més població del món. Ens gastém un dineral en l'afirmat dels nostres carrers, plassas y passeigs, y sense tenir en compte l'immens sacrifici que aquest gasto representa, tolerém ab la major indiferencia que qualsevol caballer particular, qualsevol empresa, qualsevol comissió *desorganisadora* s'apoderi, no importa ab quin pretext, de la vía pública, y després d'haver fet en ella lo que li passa pel cap, la deixi convertida en un guinyapo y en un verdader padró d'ignominia pels que de vetllar pels nostres interessos están encarregats.

Aquí están els *restos* del célebre envelat de la Gran-Vía, que no 'ns deixarán mentir.

Dos mesos han passat desde que aquell fugitiu monument erigit á la frescura regidoresca va desaparèixer, y encare no hi ha hagut un'ànima piadosa que hagi tingut l'humorada de fer tapar d'una manera decenta y definitiva els forats dels pals que al bell mitj del passeig varen clavarse.

Res més econòmic que 'l procediment á que per desmontar el tal envelat se va acudir. Una volta terminats els actes que al culte de Terpsícore van dedicars hi, comparegué al lloch una brigada d'operaris qu' en un santiamén realisá la demolició del temple.

Se plegaren las velas, s'aixecaren las alfombras, s'arrencaren els pals... y *ahí queda eso*.

Eso eran els sots en que 'ls pals s'assentavan y quals senyals indelebles contemplan encare avuy atònits els viandants que per allí s'escauhen á circular.

Desde llavoras ha fet vent, ha plogut, el pas dels

transeunts ha suplert en part las deficiencias de la nostra mussulmana administració municipal, pero las senyals dels forats, á despit de tot aixó, persisteixen impertérritas, com si volguessin demostrar que si 'ls sots eran fondos, més fonda es encare la dessidia dels senyors que cada dimars jugan á congressos sota las gloriosas arcadas del Saló de Cent.

Sembla que ja que 'l permís pera aixecar l'envelat s'havía concedit, la més elemental previsió aconsellava al Ajuntament á obligar al concessionari á deixar després aquell tros de Gran-Vía en el mateix estat en que l'havía trobat al portarhi 'ls seus trastos.

No fou aixís. A la qüenta 'ls protectors del amo del sarau, en compte d'imposarli condicions varen dirli:—Té; aquí tens aquest passeig. Prenne possessió com si l'haguessis conquistat; feshi lo que t'acomodi, y quan te'n vajis, déixal de la manera que t' dongui la gana, sense preocuparte de lo que dirán, que 'ls vehins de Barcelona son gent suferta y avesada á tot y n'han vist ja tantas, que no 'ls vindrà d'una atrocitat més ó menos.

Y l'afortunat concessionari s'empará tan bé de aquestas instruccions que, ja ho veuhen, ni una sola d'ellas deixá de cumplirse.

—*Ni rastre!*—exclama 'l moro d'en Guimerá al final de *Mar y cel*, quan *ell y ella*'s tiran de cap á mar.

No podém dirho aixís els barcelonins, cada vegada que 'l nostre aprofitat municipi dona fi á una xirinola de las sevas.

En una ó en altra forma, sigui en sots, sigui en déficit, ¡tot deixa rastre!

Si algú ho dupta, 'ls forats del envelat de la Gran-Vía tenen la paraula.

MATÍAS BONAFÉ

INCONVENIENTS D' ESTAR MAGRE

—¡Ay, Xanxes, que 'l vent se m' emporta el mariti!

—No se desespiente usted, señora: ya bajará un' hora ó otra

DIFERENCIA

Que las monjas y 'ls toreros
se semblan, veig evident:
en lo de tallar's la qua,
si be ab motiu diferent.
Ella, al deixar la carrera
y ellas, al entrá al convent.

F. P. VALDÉS

¡CREUME!

A UNA

Sense 'ls polvos al teu cútis,
sense 'l gorro en el teu cap,
sense flors en el teu pit
foras, noya, lletja igual.
¿Pro qui sab si trobarías
lo qu' ara no pots trobar?
¡Un que 't volgués... per lo qu' ets,
no pe'l que vols suposar!

J. MONTABLIZ

LLIBRES

PSICOLOGIA Y LITERATURA por RAFAEL ALTIMIRA.
—Forma aquest llibre 'l volúm III de la *Biblioteca de Escritores Contemporáneos* que dona á la estampa la Casa de Henrich y Cª. Es son autor un docte catedrático de la Universitat de Oviedo, esperit despert y acaudalat en coneixements y en cultura, y dels intellectuals que més honran al professorat espanyol en els actuals temps de marasma y decadencia.

Constituïxen el llibre una colecció d' estudis y articles sobre materia psicológica y literaria, que á falta de un plan únic que á tots els enllassi ofereixen el lligam sòlit de la unitat de criteri; un criteri segur, penetrant y á la vegada trascendent que avalora la il·lustre personalitat del autor.

Una de las qualitats més sobressalients que destellan en els estudis del Sr. Altimira, es la de la crítica psicológica y literaria, que á una gran seguretat de observació y de pensament, reuneix en la forma externa d' expressió una claretat transparent y una bellesa literaria notable. En tots dos conceptes se mostra home dels nostres temps y encare més al ocupar-se ab preferencia de cosas del dia, tant d' Espanya com del estranger, ab certera percepció de la realitat y ab miras al pervenir.

Com tots els esperits superiors, sab condensar en pocas pàginas la labor de llargues lectures y meditacions, armonisant de una manera admirable el doble treball de anàlisis y de síntesis.

MEDICINA DOMÈSTICA per A. OPISSO.—Els *Manuales Soler* son de gran utilitat pràctica, no sols per la varietat enciclopédica de las materias que tractan, sino per la forma clara y assequible á todas las inteligencias ab que ditas materias apareixen desenvol·ladas.

Per sa especialitat es un preciós consultor de las familias la *Medicina doméstica* del Doctor Opisso, guía pera 'ls primers ausilis en cassos d' enfermetats apremiants y en els accidents desgraciats. En ella s' hi contenen advertencias de caràcter general de molt valor, y pera cada cas particular l' assistencia que s' imposa, mentres s' acut al ausil del facultatiu.

ALTRES LLIBRES REBUTE:

... *Ensayo histórico sobre el desarrollo de la Instrucción pública en Mallorca*, por Jaime Pomar y Fuster.—Aquesta obra de un valor local extraordinari, impresa per acort del Ajuntament de Palma, forma un abultat volúm, nutrit de datos interessants. Dona mostrás d' estimar l' ensenyansa quí d' ella s' ocupa ab tant carinyo, per mes que sigui en un sentit històric ó retrospectiu.

... *Herminia*.—Novela per Juvé-Esteve.—Ens limitém á acusar rebut de aquesta producció, obra á lo que sembla de una aficionada y un aficionat al cultiu de la literatura. Pero no n' hi ha prou ab l' afició.

RATA SABIA

PRINCIPAL

Per ahir dijous estava anunciat l' estreno de *La Kermesse*, obra traduïda del italiá.

Mentres tant s' ha entretingut l' atenció dels espectadors ab la representació de produccions ja conegudas, tals com *Georgina* y *La Corte de Napoleón*, que té molt atractiu pel bon gust y la riquesa ab qu' es posada per la companyia de la Tubau.

LICEO

La temporada no s' acaba d' animar, y no obstant s' ha de reconèixer que l' empresa Bernis fá tot lo imaginable per estimular l' interés dels filarmònics.

Després de unas pocas representacions de *La Bohemia* ha esclatat un éxit verdader ab *Il Trovatore*.

Heroïna de la representació ha sigut la Bianchini-Capelli, á qui ja 'l públich havia tingut ocasió d' admirar y aplaudir en *Sigfrido*. Es aquesta cantant un artista de cos enter y de ánima exuberant, que s' troba avuy en el plé de las facultats y 'ls medis.

¡Quina Eleonora més estupenda! Ne fá una verdadera creació. Si en Verdi la pogués contemplar, estich segur que s' tornaria á morir, pero de gust y d' entusiasme. No hi ha que detallar en quina pessa ó fragment está millor: hi está en tots; en l' aria del acte primer, en el terçeto, en el *miserere*, en la mort... Sempre gran com á cantant y com á actriu; sempre admirable y avassalladora, gracias al conjunt pasmós de sas facultats físicas, vocals y anímicas.

Li feren bon costat la contralt Lucaceska y 'l tenor Barrera, que feu gala de sa veu potent, per més que en algunas notas adoleixi de falta de color, y que sapigué pendre la revenja en la cabaleta del acte ters que 'l públich llaminer dels pinyols y més quan son de dátil, es á dir, llargaruts, li obligá á repetir.

El barítono Seveilhac no pot negar qu' es francès. Sab suplir las desigualtats de la veu ab la correcció del estil y com canta ab gust, decideix en favor seu la victoria, fent aplaudir en definitiva als mateixos que ital vegada estavan á punt de tirárseli á sobre.

L' orquesta molt ben conduïda pel mestre Barone y 'ls coros ajustats.

En resum: un *Trovatore* ben trobat.

CIRCO BARCELONÉS

Diumenje vá estrenarse ab molt éxit una traducció del drama de Victor Hugo *Torquemada*.

En aquesta temps de Srs. Marianos, se pot dir que vé com l' anell ai dit.

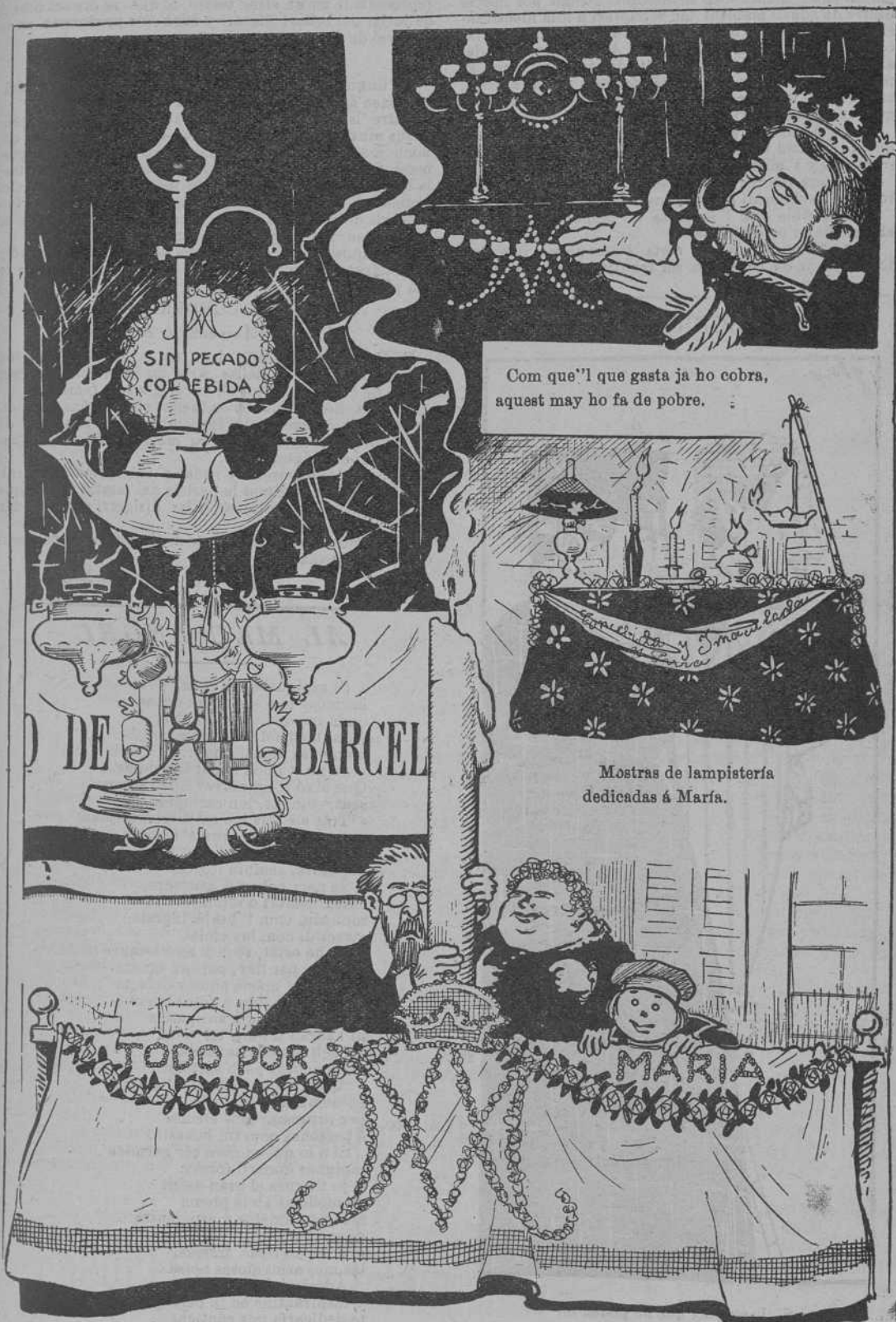
El Sr. Jiménez se feu aplaudir ab justicia interpretant el paper de protagonista.

ROMEA

El Sr. Bordas y Estragués es un endarrerit del teatro. Se troba encare de plé á plé en l' época aquella de *La Flor de la Montanya* en que ningú s' parava en convencionalisme mes ó menos, y 'ls aplausos s' obtenían á copia d' efectes mes ó menos ben preparats y de tiradas de versos qu' encare que no diguessin res sonessin bé. Veritat es que avuy ell mateix escriu en prosa; pero en el pecat—si com á pecat pot considerarse l' ferho—troba la penitencia.

No pot donarse una producció mes artificiosa, menos sentida, mes faltada de palpitations de vida y de veritat, que la que acaba de donar á la escena ab el títol de *Castell de fanch*. ¿De ahont treu el Sr. Bordas aquell conjunt de personatjes, els uns malvats fins á lo mes mona-

LAS LLUMINARIAS DEL DIUMENGE

Com que'l que gasta ja ho cobra,
aquest may ho fa de pobre.

Mostras de lampistería
dedicadas á María.

Si aixó no es llum, caballés,
ja no sé qué volen més.

truós, y tontos els altres fins á lo més imbecil? ¿Y quin interés poden inspirar ells, ni l' acció mal trabada que portan entre mans? Cap en absolut. Ningú pot ficar-se dintre de aquell ambient tan refractari á tota identificació. Fins el públich bonatxó de *Romea*, que admet tantas coses fora de l'ordre natural, en alguns passatjes del drama en que semblava que havia de sentir-se afectat, se posava á riure. Y es que *Castell de fanch* no vá en lloch, com no siga á fer una ostentació innecessaria de cruessas, que volent ser esparveradoras, resultan infantils.

Castell de fanch literariament considerat, es ben bé lo que 'l seu títol indica. Res te d' extrany que no pugui sostenirse y s' acloff.

Els actors van fer tot lo possible per aguantarlo... Pero no hi havia medi humá de conseguirho.

¿Es possible que l' empresa no disposi d' obras de alguna major consistencia?

Se 'ns ha parlat de una certa *Dama alegre*, que després de treta de copias va ser rebutjada, ab la tatxa de

inmoral... ¿Y la empresa conservava ja llavoras, ab l'idea de posarla, l' obra del Sr. Bordas? *La Dama alegre* será representada en un altre teatro, lo que 'ns donará ocasió de jutjar del criteri literari y étich que predomina en la direcció de *Romea*.

TÍVOLI—CIRCO EQÜESTRE

Ha tingut efecte tota una serie de debuts que contribueixen á aumentar la amenitat de las funcions.

Entre 'ls artistas nous mereixen ser citats els escéntrichs musicals *The Balfurs* que executan un quadro cómic molt divertit titulat *La lletera holandesa*; els germans Skremka notables equilibristas y contorsionistas; la bella Lopecina, gimnasta de mérit y de refinada elegancia y 'ls germans Illerom's, equilibristas que fan prodigis de travesura sobre unas grans bolas... y no es bola que se 'ls califiqui de prodigiosos.

Tots aquests artistas tenen una doble ventatja: no sols diverteixen al públich, sino que ab els seus exercicis se fan passar el fret.

UN CONCERT

L' Associació musical de Barcelona

El diumenje á la tarde doná en la Sala de la Reina Regent del Palau de Bellas Arts un interessant concert tot ell de Schumann, tot ell vocal y tot ell femení.

La Srta. Soler cantá en cada part sis cansóns del mestre entre 'ls mestres, y ho feu lluhint una veu fina y de un timbre molt agradable. Fou molt aplaudida y n' hagué de repetir alguna.

Un coro de senyoretas y nenas n' interpretá cinch ab notable ajust, acreditant la pericia del mestre Codol, que las conta entre sas alumnas, y las dirigeix ab verdader acert.

La concurrencia numerosa y distingida eixí del concert plena de satisfacció.

N. N. N

GORREROS

Si 'ls senyors que ho poden fer s' aficionan á las gorras, ¿qué té d' extrany que 'ls pelats ne clavin una cada hora?

AL MEU ANGEL

Si sapiguessis la pena,
hermosa meva, que 'm donas,
quan me demanas, amable,
paraulas tendras y dolsas,
no me las demanarías...

Jo no 't puch donar tals cosas...
Que aixó t' extranya?... Ho suposo,
sent, com ets, tan carinyosa...

Tots els sérs qu' en el mon lluytan,
no 's comprenen, pro s' acostan.

Naix cada hú tal com el pasta
la natura, sempre lógica.

Se naix cobart ó guerrero,
entenimentat ó idiota,
repulsiu, com l' herba ingrata,
atractiu, com las violas.

Jo he estat, soch y seré sempre
rústech, per lley, per mí, ignota.

Molt m' apena aqueix defecte
que 'm preocupa á totas horas.

A fer ma parla antipática
hi haurán influít, tal volta,
m' agitada adolescencia,
ma joventut poch sortosa...

¡Quan sento, nena de l' ánima,
no dominar l' oratoria
per expressar mos efectes
á personas com tú, bonas!...

Si á lo qu' en mon cor germina
sapigués donarli forma;
si jo tingués el gran mérit
de modelar ab la ploma
mos pensaments y esperansas. .
de ma lira, avuy tan sossa
n' eixirían ricas, frescas,
las mes armoniosas notas...

Admirat de ta hermosura,
y inspirantme en ta persona,
te dedicaría uns cántichs
que 'ls angelets de la gloria
fins ne tindrían enveja.

LA PROFESSÓ DE LA INMACULADA

El gremi de las Menegildas.

Ab frasse tendra, amorosa,
te diria perla humana,
primera entre las preciosas.
Cantaría ta boqueta
tan perfecta, tan xamosa,
d' hont surten, com per art mágica,
tas paraulas seductoras.

Cantaría, ángel bellíssim,
tas acabadas galtonas
que per sa frescó y belleza,
son, no semblan, dugas rosas.

Tos ulls de cel cantarí,
de mirada trista y dolça,
hont s' hi llegeix un carinyo
y una bondat s' hi denota.

De ton front bell y puríssim,

jo cantarí la forsa,
perque sé que d' ell ne surten
tas ideas, que enamoran...

Cantaría, hermosa nena,
ta caballera abundosa,
tan negre com la desditxa,
y tan bella com l' aurora.

Finalment: enlayraría
sempre eb veu suau, melodio:
tas qualitats envejables, [sa,
tas condicions arxi-hermosas.
¡Quánt sento, nena de l' ánima
no dominar l' oratoria
per' expressar mos efectes
á personas com tú, bonas!...
Es, ma parla, repulsiva.
La teva parla enamora...

No esperis, donchs, vidame:
de mí, frasses carinyosas, [va,
puig qu' es del tot impossible;
perque mas paraulas dolças,
son com las flors d' artifici:
sense frescor, sens aroma...

ANDRESITO

ESQUELLOTS

Tres manifestacions á la
vegada varen tenir efecte

diumenje, y totas tres si fa no fa á la mateixa hora.

La dels marianos.

La dels progressius.

Y la de la guardia civil.

Y dihent que totas tres resultaren modelos d' orde y compostura, queda fet ab aixó sols l' elogi de Barcelona, digna com el poble que més ho sigui, de que se li permeti, sense restriccions de cap mena, la práctica de tots els drets democrátichs.

Hi ha que pendre midas... no per evitar la celebració de professons-manifestacions com la del diumenje, sino pera fixar racionalment y de la manera més aproximada possible 'l número dels individuos

que sense distinció de sexes y edades hi assistiren.

Pretenen els Srs. Marianos que arribavan, si es que no 'n passavan, á 30 mil.

Altres que no son de la parroquia rebaixan aquesta xifra fins á una cantitat irrisoria.

Ni uns ni altres están en lo just.

Traguém la cinta y á pendre midas.

Admetent que la professó-manifestació va fer cap y qua, es á dir que 'l cap tornava á entrar á la Catedral quan la punta de la qua 'n sortía, tindrem una idea completa de la seva llargada total.

Qual llargada correspondrá exactament á la dels carrers que formavan el curs.

Ara bé ¿quina es aquesta llargada?

La cinta ho canta.

UNA HICA DE MARIA

—Tractantse d' actes així,
ja ho saben, contin ab mí.

ELS NOSTRES ÀNGELS CUSTODIS

	Metres
Desde la Porta de la Seu al carrer del Bisbe. . .	60
Carrer del Bisbe. . .	180
Plassa de Sant Jaume y carrer de Fernando . .	400
Ramblas fins á la Plassa de Catalunya . . .	670
Plassa de Catalunya . .	190
Plassa de Santa Ana . .	322
Carrer dels Archs . . .	90
De la Plassa Nova á la Ca- tedral.	100
Total. . .	2,012

—¡Voto á mil bombas! ¡Quín fret!

—No hables de bombas, amigo, que nos van á tomar por Morales.

Els de la professó anavan ben ordenats, á quatre de fondo y marxavan espayats y sense estalonarse.

Aixís, donchs, ne corresponen 4 per cada metro d' extensió. (Un promedi rahonat.) Total dels assistents: 8,048.

Ara bé ¿volen portar la generositat fins á doblar aquest número? Donchs llavors els assistents ascendirán á 16,096. Y de aquesta xifra fins á la de 30 mil hi va alguna diferencia.

Aquest càlcul fundat vé á demostrar una vegada més que una cosa es la fé y un' altra molt distinta la rahó... y que no sempre están d' acort el dogma y las matemáticas.

Una pobra dona, voltada de un aixám de familia, y tant esparracada ella com las criaturas, mirava embadalida 'ls domassos de un balcó.

Y deya:—¡Ay Verge santíssima immaculada! ¿Cóm es que aquests cristians abrigan als balcons que no tenen fret, y á nosaltres qu' ensenyém las carns no 'ns donan ni un trist pedás de roba?

Las iluminacions del diumenje ab tots y 'ls grans esforços que 's varen fer perque siguessin generals, no van passar de molt particulars.

Tampoch sigueren lo que 's diu espléndidas.

En molts balcons s' hi veyan atxas de cera.

Un retrocés en l' ordre de las iluminacions, en aquest sigle de la llum eléctrica.

Fins en aixó s' han de conéixer las ideas dels senyors Marianos.

S' atribuheixen al arcalde Lluch pensaments molt grans.

El de fer la reforma de Barcelona. El d' embellir-la per complert. Y sobre tot el de sanjarla en absolut.

Y diuen qu' está tan engrescat que no reparará en que 's gastin 50 milions més ó menos.

¡Pobre Sr. Lluch!...

Aquestas fantasías plenas de grandesas, no solen acometre als pobres malalts, sino quan se troban á dos passas de la mort.

Troba extrany un periódich que tenint á Barcelona un Cardenal y un Bisbe ausiliar, cap dels dos s' haja prés la molestia de anar á visitar á las pobras víctimas ocasionadas per l' atentat del carrer de Fernando.

Y presúm—crech que ab rahó sobrada—que 'l difunt Urquinaona no hauria obrat aixís.

Y aixó que aquell piadós prelat era sol... es á dir: era un bisbe sense torna.

Tal vegada, tant l' Eminentíssim com el seu auxiliar apelarán á una disculpa: la de no tenir temps per tot.

Naturalment, devían estar tan ocupats en preparar las manifestacions dels Srs. Marianos, que 'ls ferits de la explosió bé poden passarse sense 'ls seus cuidados.

L' endemá de l' última sessió del Congrés mariano, las personas que assistiren al Concert que l' Associació musical de Barcelona doná en el saló de la reina regent del Palau de Bellas Arts, tingueren ocasió de veure la gran sala, adornada encare.

Y per cert que hi havia molt vert.

Lo qual feu dir á un tranquil:

—Sembla mentida que haventhi pasturat cinch días seguits, hi hajan deixat tanta verdura!

¿Pero qué fa la Comissió erectora del monument á Serafi Pitarra? ¿Qué fa l' alcalde Lluch que la presideix?

Una, dugas, tres vegadas els hi ha escrit l' escultor Sr. Querol, interessantlos l' envió del bloc de marmol per procedir sense deixarho de má á la elaboració de la estátua del insigne fundador del Teatro catalá, en cumpliment de la seva oferta de efectuarho generosamente.

Y lo que sembla mentida: ni li envían el bloc, ni lo qu' es pitjor donan contesta á las sevas missivas.

¿Es que ni la Comissió erectora, ni l' alcalde Lluch que la presideix, disposan ni de 15 céntims pel franqueig de una carta?

Una de las ideas que va emetre l' diputat republicá Sr. Nogués, com á medi de aliviar al poble de la carga del tribut de consums, sigué el de carregar un impost sobre 'ls vicis, y en especial sobre 'l joch.

No es mala pensada.

El joch está prohibit per la lley, y acostuma á ser tolerat per certas autoritats, que 'n treuhen no escassos beneficis.

¿No valdria més reglamentarlo de una vegada y ferlo tributar degudament?

La solució proposada pel Sr. Nogués resultaría quan menos més moral y menos corruptora que 'l present estat de cosas, que 's presta á tan vergonyosas complacencias.

Y en últim terme sempre sería més humá que las cantitats que avuy se treuhen mermant l' escassa alimentació dels pobres treballadors, sortissin en el major grau possible de las butxacas dels viciosos.

Días enrera *La Perdiu* deya ab totas las dugas

CAMBI DE RUTA

Las familias prudentes, en lloch de passejarse pel carrer de Fernando, han pres el partit d' anar á fer goma al port.

ELS ESPANTADISSOS

—[Guayti, senyor Magí, quina bomba mes grossa!
—[Jesús María Joseph!... Ni goso girarme...

potetas que 'l Cos de Mossos de Esquadra va ser creat á Catalunya, al acabarse la primera guerra civil.

Es á dir, per allá á l' any 40 del passat sigle. [Quin coneixement de la Historia de la terra!

Fou menester que *La Patum*, fidel guardadora de las nostras glorias, li fes avinent que 'l Cos de Mossos d' Esquadra té 'l seu origen en un Real Decret de 21 de abril de 1719, com aixís es, en efecte.

Y ara nosaltres, sense voler passar per sabis, afegirém, que aquest Decret de creació dels Minyons de 'n Veciana, fou expedit pel govern de Felip V, de odiosa memoria pels companys de causa, quatre anys y alguns mesos després de l' heroica cayguda de Barcelona.

Perque resultava que á conseqüencia de la funesta Guerra de successió, moltas comarcas de Catalunya estavan infestadas de bandolers y gent de mal viure, que á la seva manera feyan patria peraquests camins rals de Deu.

Y 'l tirá va provehir quan menos á la seguretat de Catalunya, no enviant aquí polissons y esbirros castellans, sino

UN ANIMAL EXTRANY

6

BRAMS D' ASE NO PUJAN AL HOTEL

Després de tanta masega,
digué 'l moltó fent un salt:
<La comedia me ha salido
un poquito desigual.>

ordenant la creació de un cos especial format per fills de la terra, y per tant coneixedors del país, de la gent y de la sevas costums.

Ja que tants cárrechs fan á Felip V els companys de causa, siguin justos una vegada á la vida, y apúntinli aquest servey y reconéguinli aquest benefici.

La civilització europea comensa á introduhirse per tot, fins en un país tan refractari á n' ella com es la Xina.

Figúrinse sinó que la emperatriu d' aquell inmens imperi acaba d' expedir una ordre, en virtut de la qual, el primer día de la primera lluna del any pròxim (4 de febrer de 1905) tots els soldats y oficials del seu exèrcit s' haurán de tallar la quá.

Davant d' aquest exemple no deixarán de fer lo mateix tots els funcionaris públichs y 'ls magnats de totas las categorías, y per últim el poble enter sense distinció.

¡Mal any pels apéndices capilars el pròxim any 1905!

Ab que persisteixi en el Celest Imperi la ordre imperial y entre nosaltres la prohibició de las corridas de toros en días festius, ni á la Xina del Assia ni á la Xina d' Europa, va á quedar una quá per remey!

Van portar á la presó á un marit que d' un cop de

cadira va estabornir á la seva sogra, y pretenia al entrarhi que se 'l destinés á la secció de polítichs.

—Perque—deya en apoyo de la seva pretensió— ¿no es á la mamá política á qui he fet el mal? Donchs si soch delinqüent, soch delinqüent *polítich*.

QÜENTOS

A un tipo que li agradava molt el mam, li deya un metje á qui havia anat á consultar:

—No cal que m' expliqui res: aquest nás que té tan vermell diu més que tot lo que vosté podria contarme. A vosté li agrada molt el vi.

—Sí, senyor: ho confesso.

—Donchs per curarse necessita passar tot un any bebent no més que llet.

—Está bé: ja l' he practicat aquest régimen.

—Ah, sí?... ¿Quán?

—Durant els dotze mesos primers de la meva vida.

Una senyora espantosament lletja en el taller de un pintor.

—Jo espero, senyor artista, que 'm farà un retrato hermós.

—Tant hermós, senyora, que jo li juro desd' ara que ningú serà capás de reconéixerla!

UN BON ABRICH

—Créguim, prengui aquest *rus*.

—¡Psé!... ¿Vol dir que per qüestió d' *escalfor* no aniria millor un *japonés*?

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^o

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Un tomo de
mes de
200 planas

Conté
mes de
200 grabats

Escrit
per
70 autors

Ilustrat
per
57 artistes

Cuberta
en color

Els 12 mesos
en color

SE VEN PER TOT ARREU = PREU UNA PESSETA

Almanaque de La Ilustración Española. Ptas. 2

Almanaque Bailly-Bailliere ó sea Pequeña enciclopedia popular de la vida práctica. En rústica, Ptas. 1'50.—En cartón, Ptas. 2

TRATADO DE LAS AVES INSECTIVORAS

POR

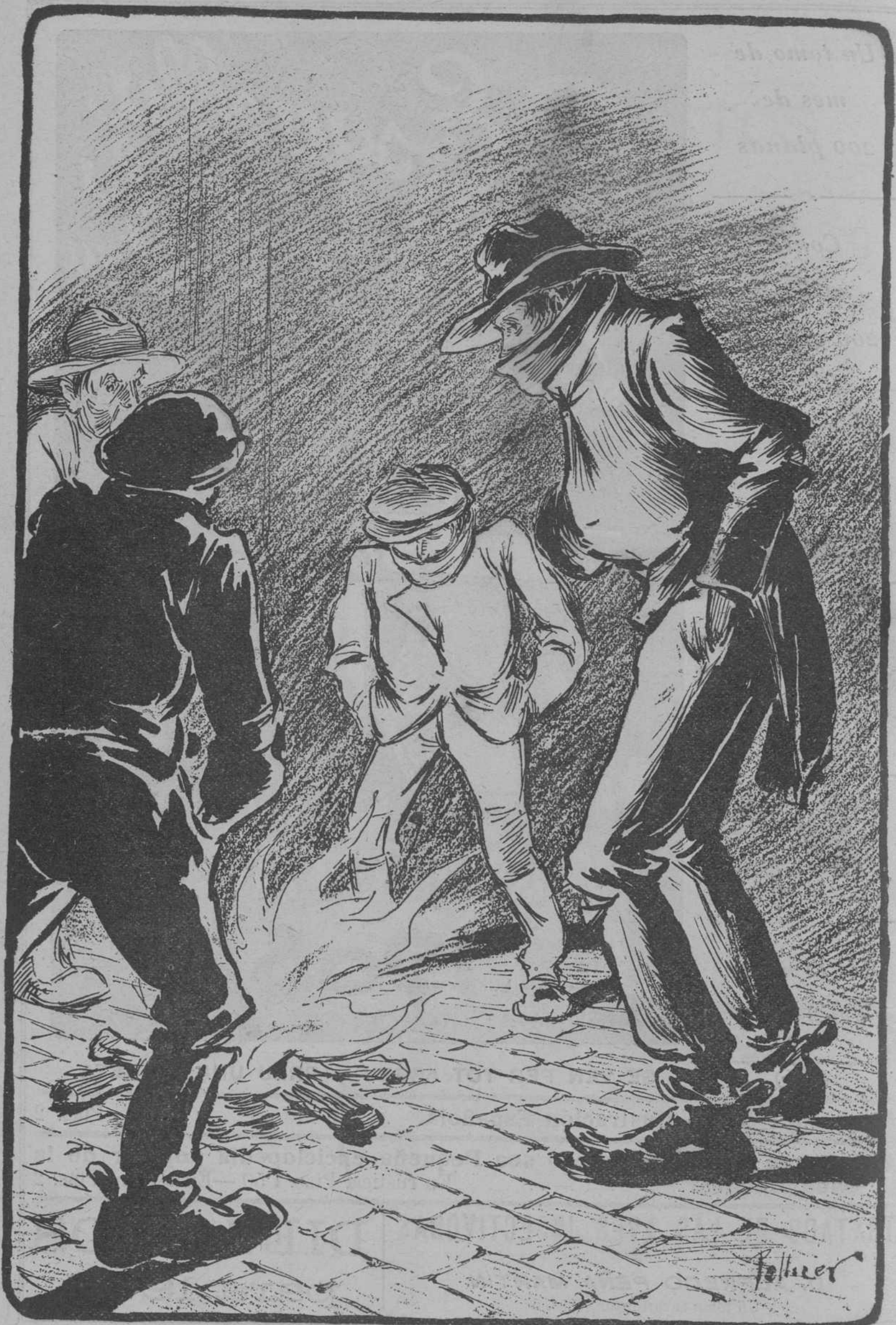
D. ALFREDO PEÑA MARTÍN

Un tomo encartonado, Ptas. 5

DIETARIOS
para 1905

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelons, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém l'extravios, si no 's remet además un ral pera certíficat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

FILOSOFÍAS D' HIVERN

—Monument á n' en Pitarrs, monument á n' en Verdaguer, monument á n' en Robert... ¡Quinas tonterías!...
¿Sabeu á qui 'l faría jo 'l monument, y ben gros y ben alt?... Al inventor del foch.